

О. Назарук

В

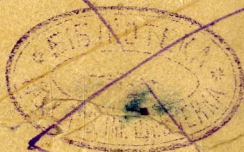
Найбільшій парку

06
102
ОСИП НАЗРУК

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

157

В Найбільшій Парку Скалистих Гір

103

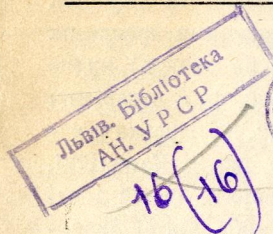
ср. 7, 18
Нак. док. 081.
№ 16(16) - 1941 р.
ШІКАГО (ІЛІНОЙС), 1924.

Всі права застережені.

3424.

Печатано 1.000 примірників у Січовій Друкарні.
Накладом Січової Організації Українців у Злучених Державах
Америки.

46317

1.

6519

Як поїзд перелетить тисячу і дваїцять сім миль від Вінніпегу на захід сонця — стає на малій стації Джеспер. Щойно тут починаються правдиві Скалисті Гори. Тут стає кождий подорожний, що має хоч трохи часу. Стає, щоби побачити оден з найбільших парків світа. Він займає коло 4.400 миль кв. простору. В нім є багато рік, озер і коло сто виспих верхів. Се цілий край.

Я побув у тім парку тільки 14 годин, від поїзду до поїзду: від 5:30 рано до 7:30 веречом. А що бачив у нім, опишу тут.

В першій хвилі сей парк не зробив на мене вражіння, крім височезного індіанського тотему (племінно-обрядового стовпа) з одного дерева, що стоїть біля стації. Стовп цілий різблений від гори до долу. І цілий закрашений шістьома основними красками. Тло його сильно біле. На самім верху не зле різблена голова чорного крука, з острим і довгим клювом, грізного виразу. Дальше усякі менше і більше незу-

гарні фігури: птасячі, людські, жабячі та звіринні. Кожда мальована на переміну — різними красками. Мимо незугарности різьб (краски не разять) видно в тім стиль, допасований до сеї землі, до її своєрідної ріжноманітности, до "водних очей" на гірських мочарах, словом — до всего. Думаю, що ні Канадійці, ні Американці взагалі доти не сотворять на сій землі свого, оригінального стилю (крім хіба чисто бизнесового, опертого на засаді як найбільшої практичності; такий стиль уже мають) — поки не піchnуть прясти його цікаву нитку там, де її перестали прясти первісні мешканці сеї землі.

II.

Я примістив свої два малі клуночки в деревлянім готелику "Атабаска" й поїхав автом до "Озера Пірамід". Кермував автом молоденький Англієць, ще з пухом на обличчю, уроджений в Англії. Дорога свіжа, щойно вкопана, місцями носипана то піском, то дрібними, товченими мушлями. Кругом ясно, тихо і пусто. В авті я сам. Сидячи поруч шофера, говорю з ним, як умію. А він час до часу пояснює мені, відповідаючи на мої запити.

Праворуч — "Гори Старого Чоловіка", ліворуч — "Гори Пірамід". Уміли називати ті, що їх хрестили! Від краски нагих "Гір Старого Чоловіка" годі відірвати очей: така вона дивно подібна до краски обличча дійсно старої людини, яку Німці називають

”фагль“. Ні по українськи, ні по польськи, ні по московськи не можу назвати сього кольору. Він такий дискретний як сумерк, як попіл з дерева, що вже давно згоріло й перетліло. Дивно притягає очі сей незвичайний колір старих як світ і нагих велитнів.

Такого кольору я не бачив ні в наших Горґанах, ні в Альпах, ні в горах Семигородських, ні в Чеських, ні в Скандинавських. Він дуже спокійний, приемний і м'який, — як великий досвід старої людини. М'якість і — камінь! Сі противні собі поняття тут так згармонізовані, що мається виразно таке саме вражіння, як від свідомо виконаного архитвору штуки. Хвилями здається, що ті нагі, сірі великани з острыми кантами таки дійсно усипані з попелу, зі звичайного попелу! Ось ось вітрець їх розвіє, — якби тільки зірвався. Але його нема — нема для сих дивних гір. І так стоять вони вже хто знає кілька тисячеліть. Вони тим дивніші, що зараз таки в сусідстві — сторчать величезні ”Гори Пірамід“, інакшого кольору й будови. Сі гори передовсім — червоनावі на боках, якби ще спливала по них кров робітників, котрі погнули при будові величезних кам'яних гробів фараонів, що такі подібні до сих гір. Тільки сі далеко-далеко могутніші. Розуміється. Бо будувала їх наймогутніша Ра-Менеїс — цариця природа.

Як хочете мати смак з вражіння Пірамідових Гір, то перечитайте наперед поему нашої великої

поетки Лесі Українки "Ра-Менеїс". Остане вам у
 тямі — велика пустиня й могутня дочка фараонів,
 що буде на ній величезну гробницю-піраміду. Тися-
 чі робітників гинуть при тяжкій будові кам'яній.
 Кров їх заливає камінне піраміди. Тоді перечитайте
 сей опис "Пірамідових Гір".

"...Ра-Менеїс була горда цариця, дочка фара-
 онів: гарна й страшна мов ірея, зм'я золотая, що
 обвивала подвійну корону Єгипту... Ра-Менеїс на
 пурпурове ложе злягла і не встала..."

Так. Сей спомин крові виглядає як зблякована
 пурпура на величезних кам'яних гробницях. А в щі-
 линних фалдах старої пурпури видніють смуги сні-
 гу, мов біленькі горностаї царського одягу. Є місця,
 в котрих сі "Гори Пірамід" страшенно подібні до
 штучних пірамід. І стоять ті мовчаливі, трикутні ве-
 литні, якби тулилися до себе, якби дійсно були гро-
 бами сімох володарів з одного роду.

Коли я вдивлявся в них, знов повернула думка,
 чи не було тут колись перед століттями або тисяче-
 літтями високої культури, чи не зачинав тут якийсь
 могутній володар обробляти ті верхи, ті дивні систе-
 ми гір. Бо й на "Горах Старого Чоловіка" видно
 місця, якби штучно приготовані на великанські про-
 пам'ятні таблиці... Але се очевидно моя уява скаче.
 Чейже знайшлиби вже якісь сліди культури, якби
 вона тут була колись... Уява скаче століттями.

Он іде степами Запорожжа найбільший з великих гетьманів України — Богдан. А за ним полки Січові йдуть ген далеко аж у наші Карпати, де маячіє Манявський Скит. Червоними пожежами горить Україна від краю до краю. І кров її дітей пливе кругом. Якби не Він, не булоб тих огнів і тої крові. Чому? Його досі згадуємо, як найбільшого з великих наших діячів? Чому в народній пісні досі звенить спомин Його похоронів, яких не мав ніхто ні перед ним ні по нім? Йшли за його тілом козацькі полки — сумні як чорні хмари. І вили за Ним з болю — як вітри... Так козаки Хмельницького ховали, батька свого оплакали — по словам народної пісні. Чому? Бо се був правдивий Диктатор, якого мусіли слухати. Правдивий господар України. Твердий вождь народа свого. Всі народи відчують потребу диктатури. Особливо в переломові часи.

І тому Ленін так довго держить кришталь влади на землях, де княжили Руриковичі. Маса відчуває потребу диктатури. В котрім народі звихнено се відчутте потреби послуху для Одного, той нарід мусить зломатися в переломовий час. А потребу послуху не легко виховати в масах. І тому слушно належатся піраміди всім диктаторам — від фараонів аж до Лєніна. Діло тут у диктатурі, не в програмі. Російські большевики се очевидно окупанти України. До послуху Диктатурі треба виховувати нарід!

Тихо.

Ні пташки не співають, ні пчоли не бренять. Тільки велика, прозора ясність аж дрожить у повітря. І стоять у тій ясності задумані "Гори Старого Чоловіка" з обличчям як попіл з дерева, що вже давно згорів і перетлів. Так. Вони мають обличчя! Таксамо як мають великий маєстат сі найбільші "піраміди" світа — в одягу зі старої пурпури, лямованим білими гермелінами.

Чую, що не описав я ще сих дивних гір. І не знаю, що бракує до опису. Але покищо їдьмо далі — попри зелене озерце "Патріція". Над ним видніє біла таблиця з таким надписом. Авто мчить далі серед великої тиші. А ось і мета моєї прогульки: "Озеро Пірамід".

Також трикутне! Ще раз уперто вертає думка, що тут хтось дуже великий і могутний працював над сим. Озеро має рух: хлюпає ясними філями до берегів. Авто стає. Вискакую. Тут і там групка дерев над берегами озера. Беріг низький. Видно пісочок у чистій воді. А вода хлюпає, якби щось говорила незрозумілою мовою. Миюся в ній. Пю її. Смачна.

— "Чи є тут риба?" питаю шофера.

— "Є — й велика", каже, а в "Патріції" немає ніякої".

А вода озера хлюпає, якби щось говорила, якби щось говорила, якби плескала і дзвонила по гладкій

камінню, по твердім корінню. Вітру нема. А озеро плеще, делікатно дзвонить по плитках. Чую, як опановує мою душу якась нова для мене краса, якої я досі не бачив.

В чім її суть?

Вона помалу розкривається періді мною. Так помалу як листочки молодії рожі, але так виразно, як острі канти пірамід і так ясно, як прозорачний воздух в сих просторах. Наперед збагнув я одну таємницю — вражіння отвертости сего краєвиду серед високих гір. Се вражінне викликає пустинність землі і прозорачність повітря. Тут ростиинність дуже скупа, хоч є групи дерев. Природа землі “випрана” тут з усього: з блисків і запахів, з тепла і з кольорів, з рухів і звуків.

Тихо і пусто.

Властиво все є, але в дуже незначній кількості, в ніжній делікатности. Пурпура на горах якби зблякована. Зелень у стіп тих велитнів виглядає якби мала блідачку. Все таке прозорачне. Вже знаю: Се — “неодягнена краса”, як гарна сухітниця-дівчина в сорочечці з муслину. Щойно по довшім часі можна збагнути всю ніжну делікатність краси сих велитнів у їх тихих кольорах, майже “випраних”. Якби сі гори творив якийсь володар по свідомому пляну, то мусіли би мати надзвичайно витончений смак. Се був би

аристократ з дуже старого роду, в яким смак краси був би культивований — тисячеліттями!

Чисте, синє небо і прозорачний воздух ще більше підчеркують притишені краски сього краєвиду.

Тут маю перед очима одну зі стадій переходу пустині в пущу, який не міг доконатися, хоч мав до сего деякі дані, як добрий воздух і вічний спокій. Але рістня не мала відповідного ґрунту. І тому спинилася в боротьбі над силою. Спинилася у підніжжя сих гір. І навіть там не має живости. Стоїть знесилена і немов прозора. Тому тут нема життя.

Нараз запротестувало воно: над головою почув я якийсь голос. Дивлюся: на однім з дерев грається вивірка. Я підійшов блище. Вона скочила на друге дерево і підбігла вгору. Що вона тут їсть?

Оглянув я ще вигнену як у лебедя шийку озера, малий, подовгастий островець на ній, весь покритий смереками — і відіхав, забравши в свою пам'ять цілком нову красу, якої досі ще не бачив.

Так оглянув я найблищу надземну красу Джеспер-Парку.

III.

По полудні о 2 год. поїхав я автом оглядати найблищу підземну красу Джеспер-парку. В авті сиділо поруч мене двоє старушків, чоловік і жінка. Обое дряхлі від старости, він уже з кольором "Гір Старого Чоловіка" на обличчю. Вони певно не знали, як ду-

же шанував я їх за те, що їм ще хотілося — в такім віці — їхати оглядати дивну красу природи Скали-стих Гір.

Тепло. Сонічко починає так добре гріти. Здається, що се тепло — чужий пришелець у країні, "випраний" з усього, що ярке, крім одного блиску неба. На тлі ясного, блискучого неба виразно виступає ціла засипана снігом Гора Юдити Кейвел з нахиленими під острим кутом пасмами скельних плит, — одна з найвищих гір Канади. Одягнена прекрасно у білу сукню снігу з густовними пасмами скромно-сірих плит. Нема на ній пурпури, нема на ній смарагдів — смerek ні сосен. Стоїть одинока, похилена троха, споглядає вічно в небесний лязур. Оподалік "Гори Старого Чоловіка". Юдита Кейвел відвернена від них — у білій слюбній сукні, з густовними пасмами скромно-сірих плит... По що їй дивитись у попіл обличча Старої Людини? Вона бажалаб — червоного блиску одного з фараонів, що лежать в гробницях великих пірамід....

Авто скоро мчить. По трох мостах на Атабасці, яка тут творить два острови, в'їжджаємо в долину коло Джеспер Лодж. Ряд готелів у лісі, побудованих коштом "Сіпіяру", найбільшої залізничої спілки.

Як мрія зникає гора Юдити Кейвел у білій сукні снігу, з пасмами сірих плит. Як перша, далека, студентська любов... Остає під нами лише шлях по-

рошній, шутрований камінням з озер і з рік долини, посипаний мушлями, що вється під гору. А рости-ність скромна. Нема тут темних блисків карпатських лісів. І нічо не пахне, нічо не цвіте. Тихо їдуть парком канадські панни. І коні їх спокійні. І навіть сокири стукочуть незначно: ліворуч будують ще нові літницька біля Джеспер Лодж. Порошина дорога гадиною вється по горі зеленій зеленою русалки, що вимокла в воді. Якимсь незвичайним, "зеленим фіолетом" блищиться попри беріг маленьке озерце. І сонце ясно світить на делікатне листе молодих осик, що виглядають, як недокровні дівчата: земля тут за скупа.

Їдемо довго і все під гору.

Якийсь яр глибокий. Якийсь місток зі свіжо зрубаних дерев. А ось хатина в зруб. Кругом найзвичайніша, нічим не цікава околиця. А шофер підїхав під горб, на яким стоїть хатина, задержав авто і каже по англійськи: — "Шур!" (Вже).

Що "вже"? Думаю і розчарований помалу вилажу з авта. Старушка навіть рушитися з нього не хоче. Але її чоловік викарабкався і йде. Обидва йдемо за шофером по якійсь скалі. А там біжитьпотік — брудно жовтої краски з білою піною. Невеликий і не дуже крикливий. В Карпатах є сто кращих. Не розумію, чому його назвали "Рівер" і ще до того "Малігне".

Але таки зараз я зрозумів.

Бо нараз дався чути гук. Гук по скалі.

Кріпшає. Стає скорий — напрасними, хоч дрібними акордами. І немов зпід землі доходить.

Я приспішив хід, мов під такт похідної музики. І бачу перед собою: в дуже вузький, прямовисний пролом у великій скалі, який лише трохи ширшає, спадає — жовтий видопад! А гремить зовсім таксамо, якби віз канони мурованим гостинцем. Пригадалася чорна ніч у Володимирі Волинським, коли Німці надвезли тяжку артилерію і греміли залізні колеса по кам'янім ґрунті шляху...

Підходжу до малого залізного поручча. І бачу — дійсно ніч серед найяснішого дня: там далеко вдолі цілком темно й чорна вода бушує серед чорних стін вузького пролomu, дуже вузького. І такого глибокого, що шум ледви доходить на верх. Але треба добре нахилитися, аби побачити ту чорну пропасть і чорну воду в ній. Чорну як смола — без ніякої пересадки. Довго тягнеться той вузький, чорний пролом. В однім його місці великий, округлий камінь, що звідкись прикотився, щільно застряг в обох берегах щілини і так її прикрив, що вода під ним біжить у глибокій тунелю.

Малігне Рівер вибігає нарешті з таємничого, чорного яру й біжить уже веселий, топазово жовтий. І блестить піною і шумить по гладкім камінню.

Кругом так ясно!

Ростинність убога. Воздух прозорчий, свіжий. Якийсь товстий полісмен іде з "дівчиною" не першої краси. Над Малігне Рівером приходить мені зловона думка, що він "властиво" певно має охоту трунути ту язю в чорну пропуклину, хоч представляє тут "рамя влади". Бо влада владою, а людських почувань також не можна надто провокувати — таким виглядом. Сідаю в авто радий, що втікаю від тої "красуні". Але вибрав собі пару!.. Якби не вона, я бувби ще посидів на великій скалі, залитій сонцем і гарматним гуком Малінь-ріверу.

Вертаємо.

Авто скоро мчить. "Гори Старого Чоловіка" як м'який, попелястий оксаміт стоять на обрії. Так кручу головою, аби дивитися на них, що аж шия болить. А старушка випитавши мужа, як виглядає "кен'йон", питає ще й мене: Чи дійсно має той яр 200 стіп глибини? І чи справді на долі чорно?

— "Справді так", відповідаю. А очей годі відірвати від дискретної краси "Гір Старої Людини".

Кольор Ізабелі нічим супроти них.

IV.

Доїхавши до першого мосту на ріці Атабасці, заплатив я шоферови \$2.50 і висів, щоб охолодити ноги в тій гірській ріці. Наперед видралався я по стрімкій скелі над нею (єсть кепська стежина, але

треба ногами й руками дертися по ній). Дерева стоять рідко і трава марна. Втомлений сідаю під кедриною і дивлюся згори на широку, бистру Атабаску. Здалека знов видніє Гора Юдити Кейвел у білій сукні снігу з пасмами сірих плит.

Сходжу. І трома мостами переходжу на другий беріг ріки. Йду лозами й пісками, щоби знайти пригоже місце над самою водою. Стоять при березі в воді під гиллями чатинних дерев дві округлі каменюки. Тягну велике, спалене дерево тай роблю собі місток між камінням і берегом. Роззуваюся й сідаю на нім.

Вода зимна як лід. А над нею так горячо, що аж піт з чола виступає. Поставив я ноги на гладкім камінню і вдивляюся безжурно в бистрі води Атабаски і в сніжно-білу сукню Гори Юдити Кейвел, що стоїть гарна як сон на синім фоні неба.

Нараз — моя безжурність щезла. І якісь тихі думки — краски Гір Старого Чоловіка почали снуватися по мозку. І час до часу блискали дрібними плетвами свого лету, як філі Атабаски.

Чому ми Українці так ненавидимо свій авторитет, свій провід? Чому інші народи люблять його? Бо ми не виховані до того, а вони виховані. Буком, катом, тюрмою, туртурами або — освітою. Росіяне цінять і слухають свого Леніна, бо довго боялися свого царя. Італійці цінять і слухають свого диктатора Муссоліні, бо довго на тій землі панували цезари.

(Еспанці цінять і слухають свого диктатора Пріма де Ріверу, бо довго боялися своєї страшної влади, яка там була.. Греки цінять і слухають свого диктатора Венізельоса, бо довго дрожали перед своїми імператорами у Византії).

Чи є де на 100 мільйонів Англійців одна газета, котра відважилабся такою грязюкою обливати нпр. Лойда Джорджа, як у нас що друга обливає кожного немилого їй діяча? Се гріх проти природи — найтяжший зі всіх гріхів і злочинів. Чому людина так гарно почуває себе на лоні природи? Бо чує там твердий закон її, абсолютно невмолимий. Чи ж диктатура, яка є в кождім віроісповіданню, не гоїть рани гріха і не дає полекші душі?

Таксамо легше віддихає суспільність, коли чує на собі невмолиму диктаторську власть. А котра суспільність не приноровлюється до того закону, та втікає від сонця розвитку — в пивницю, в тюрму, в льох, де конає серед жертя.

Коли вродилася могутність людини? Смішною блятою є балаканне, що могутність людини вродилася з винайденнем огню або якогонебудь знаряддя. А вже від непамятних часів мали огонь і томагавки і стріли і луки і дивні бумеранги всякі дикуни у всіх частях світа. А все те служило їм тільки до взаємного винищування себе і припікання себе на розжарених вуглях. Ні спириту, ні хитрости, ні

відваги, ні геройства не хибувало їм ніколи. Від Студеного Моря Півночі Канади аж до проливу Маґеляна, від Стовпів Геракла аж до останньої скелі Камчатки і в країні торбатого кенгуру і на кождім в островів всіх океанів світа — маємо безліч доказів, що ніякий винахід, ніякий "прибуток" ніколи не був рівнозначний з уродженням могутности. Мати могутности тільки резигнація, тільки зречення зі своєї повної "самостійности" на те, щоби скріпити волю Одного. Щойно тоді спливала з Нього могутність і на тих, що її зреклися для Нього, все одно чи зробили се добровільно чи недобровільно. Якаж смішна вигадка книжкових молів, що колинебудь існувала "правдива" демократія як дійсна влада зросту і розгону. Чиж не був диктатором Сольон атенський, найбільший з сімох мудрців старинного світа, котрого чомусь вважають одним з основників "демократії"... Чиж президент Америки не має більше влади ніж мав цар-самодержець Росії? Де й коли правила "правдива" демократія? Хіба в часі як суспільність котилася в калюжу розкладу і гниття. Атже навіть в темних льохах тюрми найсильніший з в'язнів п'ястуком робить порядок і тим уможливляє збірне життя в тюрмі.

Ой так! Могутність людства уродилася в хвилі, коли перша орда людей палицю ватажка згодилася назвати берлом володаря, коли закрівавлений одяг його назвала пурпурою і коли воля його як воздух

обхопила ціле плем'я — все одно чи сталося се добровільно, чи зі страху, чи з якоїнебудь ідеї від котньюхової почавши на релігійній скінчивши. Се була найбільша хвиля людства, без якої воно ніколи не булоб діждалося могутних міст і шляхів, святинь і будівель, військ і шкіл. Без тої хвилі не булоб ні одної з держав, які були і є, не булоб доріг, ні пошт, ні залізниць, ні телеграфів, ні університетів. А булоб тільки велика маса дрібненьких "провідників", злющих і заїлих, котрі таксамо безпощадно поборювалиб себе, як се нпр. роблять українські редактори, отамани, політикуючі офіцерики, що скінчили нпр. тільки чужу школу розвідки й кажуть, що "обороняють Україну." Ніякий винахід не бувби дав могутності людству, якби воно не винайшло було — палиці для Одного ватажка. І нпр. Ленін буде великий в історії Росії, тому, що коли цар випустив берло з рук, він схопив — просту палицю і криваво задавив страшний хаос на великих просторах. Бо добра єсть влада, навіть коли се своя "чрезвичайка". А зле є безголове і безцільне жертє дурненьких псючків з ріжними "гальштуками", котрі думають, що заведуть "правдиву" демократію.

Червоніє пурпура на "Горах Пірамід". І далеко від них за морем-океаном конає в голоді і від чужих побоїв велике плем'я моє, котрого вчені і невчені провід-

ники хотіли "правдивої" демократії. А діждалися — правдивої руїни.

Хто має мозок, нехай думає, хоч дуже прикро над сим думати. Перешкаджає життю каютів і гієн. І "випробуваний" клич: не треба нам генералів! Самі трафимо в ярмо, бо заведуть чужі генерали. І ще ззаду буком поцхають! Та як не трафити?

Раз мали ми такого "генерала", що треба було його слухати. Бо він жарту не знав. Навіть панів полковників по шість нараз казали розстрілювати за непослух. Він називався Богдан Хмельницький. Тільки кілька літ вчив нас слухати свого команданта. Твердо вчив. Так твердо, що досі лишилася пісня зложена очевидно ще поки він жив і вчив слухати. "Бодай Хмеля Хмельницького перша куля не минула!" Але він не уважав на дурні проклони і далі вчив. І навчив. І тому за ним дуже плакали, як умер. Вили. А потому ми вже не мали учителя з такою твердою рукою. І тому вчать нас чужі генерали.

Щоб відірватися від думок, які тепер гризуть мозок кожного Українця, відчитую собі поезію англійського поета, яку я десь по дорозі записав у свій записник:

---- "I have seen the gorge of Erie,
 Where the roaring waters run,
 I have crossed the Inland Ocean,
 Lying golden in the sun.
 But the last and best and sweetest
 Is the rid by hill and dale,
 With the packer and the packhorse
 On the Athabaska trail.

.. "Я вже бачив горло Ірі, де бурливі води пруть,
 я вже переїхав внутрішній океан, що як золоту бли-
 щить у саяві сонця. Але остання, найлучша, най-
 солодша — їзда горами й долинами з провідником і
 вючним конем — там, де Атабаски путь.."

Перечиту ю уважно цілу поезію ще раз і ще раз.
 І бачу, що сей поет (Артур Конан Дойль) відчув див-
 ну солодкість сих околиць "випраних" з усього, що яр-
 ке й разяче, але — не усвідомив собі причин тої
 солодкості і краси.

Автор відомих детективних повістей. Він ще жи-
 ве й попав у містицизм. Недавно обїздив Канаду з
 викладами про духів і стукаючі столики. Англіїська
 публіка з пошаною слухала скрізь тих викладів ста-
 рого письменника й навіть крайні скептики не під-
 няли його на глум. Можна собі уявити, як сміялисяб
 у нас прилюдно з такого прелєгента, хочби ним був
 нпр. Франко.

Ся краса нага, неодіта й "випрана" з усього
 що разить.

Я переконаний, що ся діагноза сих хоробливо гарних гір вірна й одинока та що іншої нема. Мушу се сказати, хочби читачам не знати як не подобалася моя певність себе. Мушу, бо се правда. А правда, як слушно каже філософ Зіммель, се те, що найглибше вбивається в душу людини. Делікатність сеї краси вбилася мені глибше в пам'ять, ніж найбільше яскраві кольори і форми.

Вода Атабаски плеще і шумить. А кругом така пустка, що ні пташини, ні мушки. Тільки сонце світить на рідкі ліси. І блестить біла Гора Юдити Кейвел, що виглядає як сон, котрий за хвилину геть розвіється. Коли я так вдивлявся в ту прекрасну гору, прийшла мені одна думка: розв'язка таємниці дороги. Подорож не тільки тому така приманчива, що відриває людину бодай на якийсь час від турбот оточення, від людських прикростей, від керату скуки і нудьги на тім самім місці, серед "того самого" і "все такого". Але й тому, що тільки подорож показує нам наглядно найглибшу суть життя: змінчивість і перехідність всего. Ось було, ось є, ось уже нема. Як привид сну зникають гори й бори, міста і хутори, люди і звірята. Щойно тут зрозумів я, яка глибока наука про подорож, котрої вчив Готама Сідгатто, "світило світа", що дуже радив подорожувати. І сам подорожував аж до смерті, навіть у глибокій старості своїй.

І видалось мені, що людина подібна до свято-іванського червачка: світляника. Він може часом і літати і світити, навіть дуже гарно світити. А вік його короткий і коротко триває сила його гарного світла. І все він зачеркує тим світлом колеса, кружева, нулі. Менше гарні або більше гарні нулі, всяких розмірів. Та з того ще не виходить, щоб він не мав жити і дбати про життя.

Наставав вечір у Скалистих Горах — рівно дивний як вони самі. Сонце світило ясно і воздух був ще більше прозорачний ніж в день. І тиша, коли можливо ще більша. Сумерк немов лякався приходити в сі гори, "випрані" з усього, що разить. Я міг ще лишитися. Але був уже ситий нової для мене краси, ніжних кольорів і великої тиші Скалистих Гір.

Їдьмо далі — до вимріяного краю англійської раси над Тихий Океан, відки віє теплий вітер-пінух. Там дерева такі великі, що в їх дупло може заїхати найбільше авто. Там є така товста риба, що запалена горить як свічка. І там також живе розсипаний український народ, якому не стало місця на його землі широкій, медом і молоком текучій. І там його сила робоча горить також як та риба горить — для чужих.

О, великий Маніту, що в подобі чорного крука пануєш і над тою землею! Чому в душі моїй заломалася цікавість до тої країни хоч нею цікавиться на-

віть найбільша з націй, які коли небудь жили на землі? Чи я аж так переситився красою краски "Гір-Старого Чоловіка" і Озера Пірамід серед Скалистих Гір? Тихо, ледви чутно зашептали лози понад Атабаску. Я встав і пішов до малого двірця Джеспер-парку. В душі я мав спокій.

Р
Л

4052

Описи подорожей О. Назарука.

1. Листи зі Скандинавії (у львівському "Ділі").
2. Калейдоскоп з України ("Укр. Слово").
3. По наших Карпатах ("Діло").
4. З Угорщини ("Ілюстрована Україна").
5. До Бакоти. З подорожі до укр. Помпеїв (у "Стрільці").
6. З Данії (віденська "Воля").
7. З Латвії (віденська "Воля").
8. Листи з дороги ("Вістник Союзу визв. Укр.").
9. З подорожі до Канади (львівська "Свобода").
10. Образки з Канади (амер. "Свобода").
11. Святиня Мормонів, Львів, 1924. ("Літературно-Наук. Вістник").
12. В лісах Алберти і Скалистих Горах.
13. В найбільшій парку Скалистих Гір.
14. На Спокійнім Океані.

(Три останні печатані в "Січових Вістях" і окремими книжочками).

РЛ 4052_у

О. Назарук

В

Найбільшій парку